

İPEK EĞİTİM UYGULAMA OKULU VE İŞ EĞİTİMİ MERKEZİ REHBERLİK SERVİSİ

VELİ BROŞÜRÜ

ÇOCUK YETİŞTİRMEDE ANNE BABA TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Ebeveynlerin çocuğa karşı olan tutum ve davranışları çocuğun kişilik gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bireyin kişilik gelişiminde doğru yaptıklarını zannettikleri yanlış çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarıyla bireyin kendi içinde ve çevresiyle barışık dengeli ve huzurlu bir kişilik oluşturmasında kötü etkiye sahip olmakta ve hem bireysel hem de sosyal açıdan sorunlu kişileri topluma kazandırmaktadırlar.

Hazırlanan bu broşürle çocuk yetiştirme tutumlarını ve yapılan yanlışlar konusunda siz değerli velilerimize yardımcı olacağı düşünülmektedir.

EBEVEYNLERİN ÇOCUK YETİŞTİRME ŞEKİLLERİ

BASKILI VE OTORİTER ANNE-BABA TUTUMU

Bu tutumu, çocuğa kendi idealleri doğrultusunda şekil vermek isteyen ve bu düşüncelerini gerçekleştirmek için baskılı, cezadan kaçınmayan ve kontrolü elden bırakmamak için aşırı disiplin uygulayan, hoşgörüsüz ve kısıtlayıcı ebeveyn davranışları oluşturmaktadır. Bu tutumun hakim olduğu ailelerde ceza önde tutulmuştur. Kimi aileler dayak ve korkutma ile kimi aileler sert bir bakış, bağırma ile kimi aileler de haklardan mahrum bırakma ile kendini göstermektedir. Bu aile tutumunda çocuğu ne pahasına olursa olsun yola getirme gibi bir düşünce ebeveynler tarafından benimsenmiştir.

Çocuğun problem olan davranışları bu tutumda kısa süre ortadan kalkmış gibi gözükse de uzun vadede korkak, attığı adımlardan çekinen, asosyal, içine kapanık ve cesaretsiz bireylerin yetişmesine sebep olduğu gibi toplum içinde suç işleme eğilimi olan bireylerin yetişmesine de sebep olmaktadır.

KORUYUCU ANNE-BABA TUTUMU

Bu tip ailelerde çocuğa aşırı bağlılık ve koruma davranışları hakimdir ve bu davranışlar çocuğa karşı ebeveynin görevini yaptığı hissini vermektedir. Çocuk kısaca el bebek gül bebek büyütülmektedir. Çocuğun tek başına bile yapabileceği davranışlar anne baba tarafından yapılmakta ve çocuk adına aile karar vermektedir. Ağlamasın, üşümesin, terlemesin, hasta olmasın, yorulup incinmesin, mikrop kapmasın diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayreti göstermektedir. Çocuk adeta bir cam fanus içinde büyütülür. Bu şekilde büyütülmüş bir çocuk; aşırı bağımlı ve kendisine güveni olmayan, tek başına karar alıp uygulayamayan, pasif bir birey olma özelliklerine sahip olarak büyümektedir.

İLGİSİZ VE KAYITSIZ ANNE-BABA TUTUMU

Bu tip anne baba tutumlarında anne baba çocuğa karşı ilgisiz, sevgisiz ve boş verilmiş bir tutum sergilemektedirler. Anne babalar çocuğun ne yaptığı nerede olduğu ile ilgilenmez ve çocuğun çevrelerinde bulunmasından rahatsızlık duyan bir davranış içinde bulunurlar. Çocuk, anne babasının ilgisini çekmek için farklı davranışlar sergiler. Bu tutumun sürekliliği çocuğun gereğinde duygu, istek ve dürtülerini denetleyebilme yeteneğinin gelişimini olumsuz yönde etkiler, vurucu ve kırıcı saldırgan davranışların artmasına neden olur. Birey gelecekte anne babada bulamadığı sevgi ve ilgiyi dışarıda arama davranışı gösterebilmektedir. Eşyalara ve çevresine zarar verme eğilimi

de genelde bu tutumu sergileyen ailelerin çocuklarında görülmektedir.

Çocuğ unun gözyaş ını silmeyen onunla birlikte ağ lar. (Şifirika atasözü)

DENGESİZ VE TUTARSIZ ANNE-BABA TUTUMU

Çocuk yetiştirirken ebeveynlerin çocuklarına karşı farklı görüş ve düşüncelerle çocuğun davranışlarına ve olaylara karşı sergilemiş oldukları tutarsız davranışlar bu tutumu oluşturmaktadır. Anne ve babanın görüşleri arasındaki farklar çocuk yetiştirmede ciddi sorunlara sebep olmaktadır. Çocuk sergilediği davranışa annenin farklı babanın farklı tepki göstermesi ya da farklı zamanlarda aynı davranışa farklı tepkiler vermesi çocuğu kararsızlığa neyin doğru neyin yanlış olduğunu fark edememesine, kaygılı, güvensiz ir kişiliğe ya da isyankar bir kişiliğe dönüşmesine neden olmaktadır.

Çocuk, yaptığı bir davranışın kimi zaman hoş görülürken, kimi zaman aynı davranış yüzünden ceza alıyor almasını anlayamaz. Bu yüzden çocuğa cezayı hangi davranışından dolayı aldığı mutlaka açıklanmalı ve ebeveynlerinin neden hoş görmediğini çocukların anlaması sağlanmalıdır. Böylece çocuk hangi davranışının yanlış davranış, hangi davranışının doğru davranış kategorisine girdiğini daha rahat fark edecek ve aynı davranışı tekrarlamamaya çalışacaktır.

MÜKEMMELLİYETÇİ ANNE-BABA TUTUMU

Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarının her konuda en iyisini yapması gerektiğini düşünmekte ve çocuğa öyle davranmaktadırlar. En başarılı, en iyi resim yapan, en yüksek sınav puanı alan, lider, çevresi tarafından parmakla gösterilen vb... bir çocuk olmalıdır. Çocukların kapasitesini olabildiğince zorlayan ve eksik olduklarını düşündükleri konularda sürekli aktivitelerle daha iyi yapması için sıkıştırılan bir ebeveyn tutumu görülmektedir. İstediklerini başaramayan çocuğa karşı zorlayıcı cezalar vermektedirler. Aile içerisinde kuralcı bir yapı söz konusudur ve çocuğun kurallara harfiyen uyması istenmektedir. Bu şekilde ebeveynlerin tutum sergilemesi çocukta kaygı ve strese, başarısızlık anında aşırı hayal kırıklığına, kendine güvensizliğe, aşırı titizlik ya da dalgınlığa sebep olabilmektedir.

Çocukları, nasihatten çok iyi örneğe ihtiyacı vardır. (Joseph Joubert)

GEVŞEK(SERBEST) ANNE-BABA TUTUMU

Çocuğun istediklerinin ön planda tutulduğu ve ne istenirse yapıldığı çocuğun başına buyruk hareket ettiği ve davranışlarına karışılmayan bir aile ortamı söz konusudur. Çocuk doğru ya da yanlış davranışların çok fazla farkında olmayan ve bencil bir yapıda yetişmektedir. Genelde ailede tek erkek ya da kız çocuk olması, geç çocuk sahibi olan ailelerin çocukları olması durumunda karşılanmaktadır. Sosyal ortamlarda da olayların kendi istediği tarzda sürmesini isteyen çocuğa ebeveynler tarafından sınırları çizilmemiştir. Bu durum toplum tarafından reddedilme ve sosyal anlamda sorunlarla kişiye tepki olarak dönmektedir. Bu şekilde yetiştirilen bireyler aşırı serbest, kural tanımayan, bencil, saygısız ve sürekli isteklerinin yerine getirilmesini bekleyen bir kişiliğe sahip olabilmektedir.

DEMOKRATİK ANNE-BABA TUTUMU

Çocuğa şartsız bir şekilde sevgi ile yaklaşan, hoş görülü, güven verici ve destekleyici bir aile ortamı demokratik anne babama tutumunda söz konusudur. Bu tutum aileler tarafından gevşek anne baba tutumu ile karıştırılmaktadır. Bu aile ortamında birbirlerinin düşüncelerini dinleyen ve değer veren, sınırların belirlendiği ve kurallar konusunda nedenler ve niçinler ile ilgili açıklama yapılan, sınırlar çerçevesinde özgürce hareket edebilen ceza ve duygusal yaptırımlar yerine açıklamalar ile durumun anlatıldı bir aile ortamı söz konusudur. Anne baba çocuğa karşı tutum ve davranışlarında dengelidir.

Demokratik ve güven verici bir ortamda yetişen çocuk, kendine ve çevresine saygılı, sınırlarını bilen, yaratıcı, aktif, etkin, girişken, yaratıcı ilişkiler kurabilen, kendine karşı fikirlere saygı duyan, kendi inandıklarını sonuna kadar savunabilen, atılgan fikirlerini serbestçe söyleyebilen ve kendine ait fikirlerini doğrultusunda hareket eden, kişilik ve davranışları açısından dengeli sorumluluk duyguları gelişmiş, kurallara ve otoriteye karşı körü körüne bağlı olmayan, hoşgörülü, açık fikirli, anlaşılır topluma uyumlu bir birey olarak yetişme eylemindeydir.

ÇOCUĞUNUZ HATA YAPTIĞINDA UYGULAMANIZ GEREKEN 8 KURAL

1-Hataların, öğrenmek için fırsatlar yarattığını görmesini sağlayın. Tekrar denemeye teşvik edin.

2-Hataı eksik anladığı için yaptıysa bilmesi gerekenleri yeniden açıklayın.

3-Bağırmeden ve eleştirmeden başarmaya çalıştığı şey üzerinde yoğunlaşmasını sağlayın.

4-Bir dahaki sefere neyi farklı yapacağını sorun farklı bir yaklaşımın olmasını sonuçlarını tahmin etmesini sağlayın ve düşüncelerine destek verin.

5-Çözüm bulma becerisine güvenin. Yaklaşımın, stratejisini ya da hedeflerini tekrar görmesine yardımcı olun ama bunu onun yerine siz yapmayın.

6-Onaylamama ya da hayal kırıklığı ifadeleri kullanmaktan kaçının. Bunun yerine ‘çok ilginç!’ ‘senin aklından geçen bu değildi, değil mi?’ gibi ifadeler kullanın ve cesaretlendirin.

7-Durumu suçlamadan açıklamaya çalışın.

8-Bağırmayın,suçlamayın ve ona hakaret etmeyin saygı görmek istiyorsanız ona saygı gösterin.

Her bir babu çocuğ una güzel ahlak ve serbiyeden daha üstün bir hediye vermez olmaz.

(Hz. Muhammed)

ÇOCUK EĞİTİMİNDE %100 GEÇERLİ TAVSİYELER

*Çocuğunuzla öğüt vereceğimize ona örnek olun. Yanlış davranışınızı gözleri önünde sergilemeyin.

*Çocuğunuz ile İLGİLENİN,ZAMAN AYIRIN. ayırdığımız zamanın bir bölümünü onun istediği şeyleri beraber yaparak geçirin ve ona karşı SEVİĞİNİZİ ESİRGEMEYİN.

*Çocuğunuzun HATALARINA karşı sabırla yaklaşın ve doğruları açıklayarak gösterin. Hoşlanmadığımız hatalı davranışa sabır ile yaklaşmazsanız hoşlandığımız davranışları çocuklarınızda göremezsiniz.

*Televizyonlarımız çocuk bakıcısı gibi kullanmayın. Faydasız ve yanlış davranışları öğrenmesi için ona ön ayak olmuş olursunuz unutmayın.

*Çocuklarımızı eleştirmekten çok onları TAKDİR etmeyi anne baba olarak davranış hale getirin. Doğru davranışlar takdir edildikçe pekişir ve tekrarlanır. Yanlışlar ise eleştirildikçe artar ve güvensizliği sebep olur.

*Çocuğunuzun kardeşleri ile yada çevresindeki diğer bireyler ile kıyaslamayın onun da başarılı olduğu tarafları olduğunu

unutmayın ve görmesini sağlayın.

*Çocuk anne babanın kitabıdır. Eğitim tepkiden ibarettir, nasıl davranırsanız öyle tepki

görürsünüz.

*Ona paylaşmayı öğretin ki sevmeyi öğrensin.

*Çocuğunuza kuralları açıklayın ve kuralların katı olmamasına esnek olmasına dikkat edin hatalarına karşı HOŞGÖRÜYLE yaklaşın.